

nych wydarzeń, których ocenę wydawca słusznie pozostawia czytelnikowi.

Korespondencja zawierająca 40 listów (do i od) zainteresowanych została uzupełniona 20 aneksami. Są to relacje dotyczące zaistniałej sytuacji po 1 XI 1918 r. Znajduje się tutaj także kilka relacji o zniszczeniach dokonanych w parafiach łacińskich przez ludność ukraińską. Tę część publikacji zamykają indeksy osobowy i geograficzny oraz wykaz ilustracji. Ilustracje są bardzo wartościowe i właściwie prezentują tak osoby jak i obiekty sakralne oraz ówczesne wydarzenia.

We wstępie do publikacji autor dobrze wprowadził czytelnika w ówczesną problematykę. Dzięki temu może on znacznie lepiej zrozumieć treści prezentowanej korespondencji. W tej części rozprawy zostały podane także zasady wydawnicze. Zarówno korespondencja arcybiskupów jak i pisma podane w aneksach pochodzą z Archiwum Archidiecezji Lwowskiej ob. łac. w Krakowie i Archiwum Centralnego Historycznego we Lwowie. W części wydawniczej korespondencji autor podał pełny opis bibliograficzny poszczególnych dokumentów. Natomiast treść listów zaopatrzył bardzo szczegółowymi i kompetentnymi wyjaśnieniami w przypisach. Jest to bardzo wyczerpujący i wartościowy komentarz opisywanych wydarzeń.

Autor i jednocześnie wydawca dokonał wielkiego dzieła. Jego publikacja wnosi wiele nowych faktów na temat wydarzeń we Lwowie i okolicy w latach 1918 - 1919. Jedyne mankament, jaki dostrzeżę czytelnik, to brak spisu treści, który znacznie ułatwiłby korzystanie z tej cennej publikacji. Mimo to, recenzowana publikacja jest bardzo wartościowa i godna dogłębnej analizy.

Ks. Jan Związek

Ks. Andrzej Franciszek Dziuba, Jezus nam przebacza. Przygotowanie do sakramentu pojednania, Instytut Wydawniczy PAX, Warszawa 1994, ss. 64.

Problematyka życia moralnego konkretnego człowieka wiary oraz wszelkiego rodzaju społeczności Starego i Nowego Przymierza łatwo i bezpośrednio naprowadza na znaki osobowego dobra czy zła. Ostatecznie tylko takim może ono być, m.in. w sensie niesionej osobowej odpowiedzialności i spełnianej wolności. Oczywiście, nie są to od razu i zawsze oraz rozumiane w sposób jednoznaczny postawy wyborów moralnych, ale człowiek wiary nie ma ostatecznie „pustych” moralnych momentów decyzyjnych.

Do tych postaw i wyborów, oprócz bogactwa i działań Kościoła, odnosi się przede wszystkim świadoma posługa ewangelizacyjna poszczególnych członków wspólnoty ludu Bożego i to niezależnie od spełnianej drogi życiowego powołania. Nie jest tu łatwym wydzielenie pewnych zachowań osobowo-jednostkowych od postaw wspólnotowych różnych zbiorowości. Ostatecznie bowiem wszystkie one oparte są na prawdzie orędzia moralnego Jezusa Chrystusa, choć wyrażają się w zróżnicowany sposób i są znakiem specyfiki wielu nurtów współczesnego chrześcijaństwa.

Ks. Andrzej F. Dziuba opublikował w ostatnim czasie interesującą pracę pt. *Jezus nam przebacza*. Warto podkreślić, iż nosi ona znamienny podtytuł: *Przygotowanie do sakramentu pojednania*, który zdaje się tłumaczyć bliżej i w sposób bardziej jednoznaczny elementy treściowe oraz merytoryczne prezentowanej

książki. To z pewnością także może być bardziej jednoznacznym, bezpośrednim i oczywistym argumentem sięgnięcia po tę publikację.

Przed kartą tytułową książki zamieszczono bardzo osobiste słowo pasterskie Prymasa Polski (s. 1) a następnie słowa wprowadzające autora (s. 5-7). Warto, jak się wydaje, to pierwsze, niezwykle wymowane, przytoczyć w całości: „Dziecko Drogie. Przyjmij tę książeczkę, inną niż te, które dotąd czytałeś. Mówi ona o dobrym Bogu. Kocha Cię On i przebacza Ci grzechy w Sakramencie Pojednania, do którego właśnie przystępujesz. Trzeba tylko otworzyć przed Nim serce, szczerze wyznać swoje przewinienia i równie szczerze za nie żałować. Życzę Ci, abyś w tym pierwszym wielkim spotkaniu z dobrym Ojcem, który jest w niebie, znalazł spokój i prawdziwie dziecięcą radość. Na pewno tak się stanie, jeśli z całych sił będziesz się starał wybierać dobro. Z serca błogosławię. Józef Kardynał Glemp, Prymas Polski” (s. 1). Są to słowa pełne ciepła i zachęty, aby publikacja ta stała się nie tylko twórczą lekturą, a bardziej jeszcze pomocą w realiach życia.

Następnie opublikowano osiem tekstów, których tytuły ukazują dość jednoznacznie i wymownie ich zawartość treściową. Dla schematycznego zasygnalizowania ich zawartości treściowej warto przytoczyć określenia poszczególnych wystąpień: 1. Bóg wzywa nas, abyśmy stali się Jego dziećmi; 2. Bóg wzywa nas, abyśmy zawsze wybierali dobro; 3. Jezus wzywa nas, abyśmy Go naśladowali; 4. Jezus wzywa nas, abyśmy przemienili nasze serca; 5. Jezus wzywa nas, abyśmy przebaczały sobie wzajemnie; 6. Jezus wzywa nas, abyśmy prosili Go o przebaczenie; 7. Jezus wzywa nas, abyśmy korzystali z sakramentu pokuty; 8. Duch Jezusa - Duch Święty działa w nas.

Każdy ze wspomnianych tekstów zawiera dodatkowo opis szczegółowych historii biblijnych lub z dziejów Kościoła, które są swoistym uzupełnieniem narracyjnym w/w. teologicznych elementów przekazu całej książki. Oto ich tytuły: 1. Historia kobiety, która słyszała o chrzcie; 2. Historia człowieka, który wybrał czynienie dobra; 3. Historia bogatego człowieka; 4. Historia człowieka, który przemienił swoje serce; 5. Historia kobiety, której Jezus przebaczył; 6. Historia o przebaczącym ojcu; 7. Historia innej kobiety, której Jezus przebaczył; 8. Historia o Zesłaniu Ducha Jezusa - Ducha Świętego. Ostatecznie jedyną postacią przywołaną z historii jest tylko św. Franciszka z Asyżu (s. 16-18).

Z kolei zamieszczono propozycje rachunku sumienia, który - w oparciu o wyżej wspomniane tematy - stawia kilkadziesiąt podstawowych pytań zgrupowanych w pięciu blokach, a oto ich tytuły: 1. Kochać Pana naszego Boga z całego serca; 2. Kochać i szanować swoich rodziców; 3. Kochać swoich bliźnich jak siebie samego; 4. Kochać i szanować siebie samego; 5. Kochać wszystko, co mnie otacza (s. 48-53). Są to zatem, można już teraz powiedzieć, wszystkie główne sfery odniesienia człowieka wraz ze świadomością związanych z tym postaw życiowych i ich konsekwencji moralnych.

Ostatnia część prezentowanej książki nosi tytuł: Przypomnienie tego, czego nauczyliśmy się o wzrastaniu w miłości do Boga i ludzi (s. 54-61). Odnosi się ona do ośmiu wyżej wspomnianych zasadniczych części prezentowanej pracy i sformułowana jest w postaci pytań podsumowujących czy kontrolnych. To może wyostrzyć jasność spojrzenia na wiele szczegółowych zagadnień. Oczywiście, oczekiwane są tu odpowiedzi na poszczególne pytania, co będzie świadczyć o

zaangażowaniu w studium dzieła zbawczego proponowanego przez Jezusa Chrystusa, a także i świadomości jego moralnych odniesień do codziennego życia.

Całość prezentowanej książki ks. Andrzeja F. Dziuby, w znacznym stopniu, ubogacają i dopełniają ilustracje wykonane przez Marię Irzyk. Mają one wymowę plastycznej interpretacji poszczególnych treści i są, jak się wydaje, bardzo komunikatywne dla dzieci. Tchną one dynamizmem ich odniesienia do życia, mimo że często odwzorowują dzieła historii czy teoretyczne prawdy biblijne. Ciekawa jest na przykład interpretacja zła w postaci chwastów w pięknie ogrodu pełnego kwiatów (s. 48-53).

Ciekawą i oryginalną propozycją autora są także liczne pytania zamieszczone bezpośrednio w narracji prawd przebaczenia, na które należy odpowiedzieć wpisując stosowny tekst w zaznaczone miejsca. Wymagają one osobistych odpowiedzi i przemyśleń. Pozwała to także na indywidualne zaangażowanie dziecka, wyzwala osobistą refleksję a także wytwarza pewien związek emocjonalny z książką. Wreszcie daje katechecie czy rodzicom możliwości pewnej kontroli w zakresie przyjęcia i akceptacji przerabianych treści, ich poprawnego zrozumienia oraz aplikacji życiowych.

Także graficzna forma książki, zwłaszcza odnosząca się do opowiadanych historii, stanowi ciekawą propozycję, która przybliży teksty i jest interesującą pomocą w ich zrozumieniu. Poprzez obraz dziecko łatwiej i w sposób bardziej odpowiadający jego percepcji przyjmuje pewne prawdy. Jest to zwyczajne zastosowanie zasad pedagogiki w przekazie prawd moralno-teologicznych dla określonego wieku dzieci. Co więcej, ułatwia to ich poprawne zrozumienie, a to jest niezwykle ważne w przekazie katechetycznym.

Wreszcie, dyskretne przerywniki graficzne M. Irzyk ożywiają całość tekstu, tak kolorem jak i zawartymi w nich treściami orędzia Jezusa Chrystusa. Także różnorodność czcionki drukarskiej oraz podkreślenia graficzne i ich kontekst są wskazaniem na wagę określonych treści, ich podkreśleniem czy wyróżnieniem merytorycznym. Trzeba pozytywnie docenić wykorzystanie tego zabiegu pedagogicznego, który autor tak bardzo akcentuje.

Prezentowana książka jest, zgodnie z podtytułem, ciekawą propozycją przygotowania do sakramentu pojednania adresowaną do dzieci i ich katechetów, a także rodziców. Mimo takiego grona adresatów może być ona także, jak się wydaje, oryginalną pomocą i dla innych czytelników. Ostatecznie bowiem życie jest samo w sobie realiami postaw i wyborów moralnych, które odnoszą się do wszystkich ludzi. Postawione zaś przez autora pytania odnoszą się także do dorosłych, niezależnie od spełnianej drogi powołania czy zawodowej posługi.

Ks. Dziuba publikując, zwłaszcza dla dzieci, opracowanie przygotowawcze do sakramentu pojednania podaje także wiele treści ogólnych, odnoszących się zwłaszcza do czynnego i odpowiedzialnego życia oraz chrześcijańskiego świadectwa wiary. Całość prezentowanej książki jest jednocześnie bardzo bliska współczesności, mimo że szczególnie obficie i chętnie czerpie z bogactw, tak odległych w sensie czasowym, treści biblijnych. Świadczy to wyraźnie o aktualności orędzia biblijnego, a więc i moralnego przepowiadania Jezusa Chrystusa, które jest faktycznie realizmem życia ziemskiego ochrzczonych w Duchu Świętym, aktualnym po wszystkie czasy.

Prezentowana praca jest współczesnym przykładem umiejętnego wykorzystania treści biblijnych w formacji ewangelizacyjno-katechetycznej oraz liturgicznej. Jest to jeden z często współcześnie pomijanych i niedocenianych elementów zobowiązania nauczycielskiego Kościoła. W książce ks. A. F. Dziuby widać wyraźnie, iż umiejętne sięganie do Pisma św. jest jedną z zasadniczych form twórczego przekazu orędzia chrześcijańskiego dla współczesnego świata.

ks. Władysław Wyszowadzki